Oplevelser på Lipela

Tanker, overvejelser, indtryk, handlinger og oplevelser 29/6 – 3/7 2004.

Vi, Hanne og jeg, tog af sted fra Nairobi Youth Hostel tirsdag 29/6 kl. 8:30 om morgenen. Vi skulle med Matatu til Naro Moru, og for at sikre os mod fejltagelser undervejs havde vi aftalt at David, Janes bror, skulle følges med os. Vi kom med den rigtige Matatu. Hele bagsædet blev ryddet til os, og der blev gjort ekstra ud af, at to mzungu (hvide) skulle med. Matatuen kørte til Karatina, hvor vi skulle skifte. Uden problemer kom vi til Naro Moru, hvor vi pga. bagagen tog en taxa ned til BlueLine Hotel. Vi blev indlogeret i værelse 17, det samme jeg havde boet i sidste år. Da der ikke var noget at blive på BlueLine efter tog vi straks ned til Lipela. Det er en dejlig gåtur på ca. 20 minutter. Der var en del folk langs vejen som kiggede efter os, men det er heller ikke hver dag der kommer turister ned ad den vej.
Da vi nåede ned til Lipela blev vi modtaget med stor glæde og, for mit vedkommende, gensynsglæde. Alle var glade for at se os og selvom det aldrig gik 100 % op for mig om man vidste vi kom, var vi meget velkomne. Vi blev straks budt på the, lavet på kenyansk med rigelige mængder af mælk. Heldigvis fik vi selv lov at regulere mængden af sukker. Mens vi drak the sang og dansede børnene for os. De deltog alle sammen, både store og små. Hanne havde et par balonner tilbage, og de var meget sjove at lege med. De holdt ca. et kvarter, så var de begge to sprunget, men det var sjovt så længe det varede.

Billede 1: Børnene danser og synger for os

Billede 2: Nogle af børnene

Det var blevet tid til at lave lektier, men det var ikke alle, som havde lektier for eller også var de blevet færdige. For ikke at forstyrre dem som stadig var i gang gik nogle af os ind i soveværelset og tog billeder. Det var måske en dårlig ide, for jeg kom pludseligt på tanke om, at det kunne være endnu værre at lektiefolkene ikke kunne se og følge med i, hvad vi lavede, så vi gik ind i opholdsrummet igen. Da alle var færdige med dagens arbejde var det igen tid til sang og dans. Vi deltog i en kæmpestor og meget sjov Boogie Woogie rundt i opholdsrummet. Selv Sabina og Marcy var med, og alle morede sig fint. Bagefter var det blevet sengetid, så vi gik tilbage til BlueLine.

Onsdag 30/6 vågnede vi op og fik den fantastiske BlueLine morgenmad. Toastbrød, spejlæg, pølse og skiver af tomat. Dertil al den the, vi gad drikke. Det er det eneste, jeg har at udsætte på BlueLine; morgenmaden. Personalet gør det bestemt så godt de kan og vi klagede heller ikke, men altså; Brødet er så hvidt som det overhovedet kan blive, så der er ikke meget fast føde i det. Det kræver desuden en hel del the at få det skyllet ned, for jeg kan heller ikke lide margarinen. Pølsen er en anelse bedre, selvom der er langt til en kvalitets bratwurst. Jeg har en teori om, at hvis der kom bare en anelse mere mel i, så ville den blive til et rundstykke. Ikke mere brok, ægget med tomatskiverne var altid meget lækkert, og theen var også rigtig god.

Vi havde taget det pæne tøj på, for aftalen var at vi skulle med hen i skolen og se om børnene havde det godt. Vi havde lovet at hente Sabina på vejen, og sammen gik vi til skolen. Vi mødtes med Mr. Mwangi, skoleinspektøren, og en af lærerne. De ville meget gerne vise os skolen. Vi var inde i alle klasser med Lipelabørn, dvs. 1., 2., 3., 5. og 6. klasse. Det var hver gang en oplevelse at komme ind i en klasse, hvorefter alle børnene rejste sig op og i kor sagde pænt goddag til de besøgende. Det virkede som om de var meget velopdragne og respektfulde alle sammen, men samtidigt var det ikke en respekt som var banket ind i dem. Vi snakkede om det, men vi så ikke et eneste spanskrør på hele skolen. Vi fik at vide, at alle vores børn klarede sig meget godt. De lå alle sammen i den øverste halvdel i deres klasser og nogle af dem meget højt i den øverste halvdel. Det var naturligvis rart at høre. Årsagen kan være, at vores børn har tid til at lave lektier og mulighed for at få hjælp af hinanden og af Sabina og Marcy, mens mange af de øvrige børn måske har ansvar for et par køer som skal flyttes, geder som skal holdes øje med eller noget andet arbejde i hjemmet og derfor ikke har tid til at passe skolearbejdet i samme udstrækning som Lipelabørnene.

Billede 3: I skole. Vi kender de to på 2. og 3. række helt ude ved væggen

For at der ikke skulle være nogen som blev snydt for noget foreslog Hanne og jeg, at vi gerne ville fortælle om Danmark i 8. klasse, som er de ældste. Det kunne vi sagtens få lov til efter frokost, og vi benyttede pausen til at forberede os lidt. Vi fik frokosten og arbejdsro på Lipela, og klokken 2 var vi tilbage på skolen, klar til at fortælle. 8. klasse havde godt hørt at vi ville komme, så de var meget spændte. Vi fik skolens meget fine verdenskort med over i klassen, og det var der god brug for. Vi fortalte hvor Danmark ligger, areal, befolkning, geografi, erhverv, uddannelse og meget andet. Der var mulighed for at stille spørgsmål, og både elever og lærere var meget interesserede i at spørge og få mere at vide. Jeg havde regnet med at det ville tage en halv times tid, men det tog over halvanden time. Det var en stor succes. Da vi var færdige havde jeg en pose med blyanter og kuglepenne som i offentlighed blev overdraget til skolen.

Billede 4: Undervisning for 8. klasse om Danmark

Efter skole havde vi en overraskelse at vise oppe på BlueLine. Når man sådan skulle på udflugt skulle ørerne vaskes og det pæne tøj kom frem. Oppe på BlueLine havde jeg computeren klar. Hjemmefra havde vi optaget en lille videohilsen til børnene med Lisbeth og Peter. Der var stor gensynsglæde. Når Peter havde sagt noget blev han svaret af et helt kor af børnestemmer og da han vinkede farvel var der mange som også vinkede tilbage. Vi var nødt til at se videoen tre gange, for det var helt utroligt fantastisk. Jeg havde også rendt rundt og taget billeder med digitalkameraet, og det var en lige så stor succes at kunne vise alle børnene billeder af dem selv. Da vi var færdige var vi nødt til at se videoen med Peter en gang til, for den var alligevel det bedste.

Billede 5: Videohilsen fra Peter

Tilbage på Lipela var der hurtigt aftensmad klar. Ugali og kål, og det var meget fint. Det var en tilbagevendende kilde til både glæde og forundring, den måde spisningen foregik på. Glæde, fordi børnene fik først. Der blev serveret portioner og selv de små fik en enorm mængde at spise hver gang, men der blev spist op. Når alle børnene havde fået hver deres tallerken ko der et par skåle ind til os med det samme som børnene fik. Vi blev vurderet til at være gamle nok til selv at kunne øse op. Min forundring består i, at alle de øvrige voksne spiste ude i køkkenet. Det kunne have været rart hvis de havde blandet sig lidt med os. Småsnak og interesse måtte derfor finde sted på et andet tidspunkt. Hanne og jeg sad ganske alene ved et bord og børnene sad ved nogle lavere borde i opholdsrummet. Det skete en enkelt gang eller to at vi satte os ned mellem børnene, og det syntes de var skægt. De gik dog lige så snart de var færdige med at spise, og så sad vi igen alene men ved borde som var for lave.

Billede 6: Aftensmad

Efter aftensmaden var det tid til lektier. Bordene blev flyttet hen til gaslampen, og så var det bare at gå i gang. Marcy hjalp dem, der havde behov for det, og jeg øvede mit swahili. Jeg kunne lige følge med i de første 20 sider af læsebogen for 1. klasse. Derefter kunne jeg kun læse og høre om der blev læst rigtigt. Man behøver nemlig ikke at kunne forstå for at kunne læse. Man siger alle bogstaver og det udtales som det står. Men der var alligevel nogen, som var imponerede.

Billede 7: Lektier

Torsdag 1/7 var det tid til en udflugt. Vi havde aftalt at vi først ville komme til Lipela om eftermiddagen, for vi skulle lige en tur til Nyeri. Først skulle vi ind til Naro Moru for at tage en Matatu. Vi blev enige om at gå de to-tre kilometer derind, men vi var ikke nået ret langt før vi blev samlet op af en som havde set os på BlueLine. Han skulle også til Naro Moru, og vi fik et lift med ham. I Naro Moru fandt vi nemt et matatu til Nyeri, og det var kun en kort køretur dertil, ca. 30 min. Hovedformålet bed besøget var at se Baden-Powell museet. Til de enkelte i forsamlingen som ser blanke ud kan det oplyses, at han var grundlæggeren af spejderbevægelsen. Som mangeårigt medlem ville Hanne gerne se det, nu muligheden var så tæt på. Museet lå lidt udenfor byen, men ikke længere end vi kunne gå. Det var et dejligt hus i en pragtfuld have. Der var bygget et meget fornemt hotel lige ved siden af i den samme have, så det var ikke noget problem at få lukket op til huset. Der var tørklæder fra spejderkorps i hele verden og vi så flere ting fra Danmark. Museet, huset og haven kan faktisk nemt sammenlignes med Karen Blixen museet i Nairobi. På vejen tilbage gik vi forbi den kirkegård hvor BP ligger begravet. Der var et stort gravsted, men det mest interessante var ved indgangen, hvor der stod en masse spejderløfter og mottoer.
Tilbage i byen var vi blevet sultne. Vi gik på 'Heroes Place' og bestilte det de havde reklameret med ude på fortovet. Oksekød med ris, sokuma wiki, bønner og lidt andre grøntsager, og det var som alle andre steder store portioner. Med sodavand til kom det til at koste ca. 25 kroner i alt. Vi havde også lige trang til at sidde på en terrasse og kigge ud over byen og folk samt nyde en øl og en kop the. Der var meget praktisk lige mulighed for det, så vi benyttede os af muligheden.

Vi tog en matatu tilbage til Naro Moru og endnu en matatu til BlueLine. Princippet er, at man først kører når der er fyldt op, men det gik heldigvis hurtigt. Det interessante kommer først når der står flere folk langs med vejen som også gerne vil med. Vi endte med at være 22 voksne og 3 børn i matatuen, som var en minibus godkendt til 14. Vi sad tæt og godt. Siden sidste år er der kommet lovkrav om, at der skal være sikkerhedsseler i alle matatuerne, og der er politikontrol mange steder hvor der bl.a. bliver holdt øje med, om selerne bliver brugt. Sikkerheden er blevet bedre.

På vej til Lipela kom vi forbi skolen samtidigt med at børnene fik fri. Det kunne ikke have været planlagt bedre. Vi fik at vide, at vi var inviteret op til en af lærerne fra skolen, som vi havde snakket meget med dagen før. Hun boede lige ved siden af, men Isaac og George fulgte os alligevel lige derop. Vi blev inviteret på en kop the, og vi skrev en lille hilsen på et postkort fra Danmark. Isaac og George fik meget ros fra læreren, både for deres skolearbejde og deres generelle opførsel, og det var meget rart at høre. Da vi skulle tilbage igen skulle vi lige med ud i haven og plukke avocadoer og appelsiner. Dem fik vi med tilbage til Lipela, for hun fortalte at hun ikke selv brød sig om avocadoer og børnene kunne godt lide appelsiner. Det er den omsorgsfuldhed, vi har hørt om og nu selv oplevet.

Billede 8: På besøg hos naboen

Vi havde lovet at lave snobrød med børnene, og det krævede jo nogle pinde. Sammen med Wahome fik vi fundet og lavet nogle, som blev meget fine. Hanne lavede snobrødsdej mens jeg fik startet et bål. De var meget spændte på vores projekt og de kunne godt huske hvordan man gjorde, for Julie

havde også lavet snobrød med dem sidste år. Det blev meget vellykket, og snobrødene blev præcist som når de er allerbedst; brændte udenpå og rå indeni. Det gjorde dog ikke noget, det var sjovt at lave snobrød, og vi havde endda indkøbt marmelade som blev spist med stor fornøjelse. Men et enkelt snobrød til hver er jo slet ikke nok, så der var mere mad da vi kom ind igen. Det var jo torsdag, så på menuen var chapatis. Jeg kan stadig blive imponeret over de mængder af mad, de unger kan konsumere. Efter aftensmaden gav jeg de to store drenge lov til at tage billeder med mit kamera. Det var meget sjovt at blive fotograferet og lige så sjovt at tage billeder. Selvom drengene ikke havde prøvet det før kom der faktisk nogle ret gode billeder ud af det, og de var meget forsigtige med kameraet, så de fik lov igen senere.

Billede 9: Snobrød

Fredag 2/7 havde vi fået lov til at holde børnene hjemme fra skole. Sabina havde arrangeret en matatu hele dagen, og vi skulle på udflugt. Første stop på turen var lige på ækvator. Det er jo kun 10 km. nord for Lipela, så vi var hurtigt deroppe. Det er en mærkelig fornemmelse at stå lige midt på verden og så sammen med 20 børn i deres fineste søndagstøj. Vi havde først bestemt os for at køre til Sweetwaters Gamereserve, men da vi kom derud viste det sig at indgangen var meget dyr, selvom børnene var gratis. Sabina forhandlede længe, men prisen var alligevel 1000 kroner, og det havde vi ikke råd til. I stedet kørte vi til Nyanuki og gik på hotel. Sportsmans Arms havde nemlig en god legeplads, og det var børnene lige så glade for. Vi gyngede, vippede, rutschede og trillede med dæk i halvanden time og børnene var meget glade. Der var ingen, ud over mig, som viste tegn på skuffelse over den ændring i planerne.

Billede 10: Legepladsen ved Sportsmans Arms

Da der var leget færdigt kørte vi ind til Nyanuki, for det var blevet frokosttid. Da vi kun skulle betale for bilen var der penge til overs til at vi alle sammen kunne spise Njama Choma. Det er swahili for 'ristet kød', og Sabina kendte et meget godt sted. Der blev 20 børn og 7 voksne bænket ved et langt bord. Børnene fik selv lov til at vælge sodavand, og alle fik pommes frittes. Så kom det udmærkede oksekød ind, lige hevet af grillen. Det smagte fantastisk godt.

Billede 11: Vi venter på Njama Choma

Efter vi havde spist færdigt og vi havde betalt regningen (ca. 350 kroner for mad og sodavand til os alle sammen) kørte vi til det sidste sted. Bantu lodge hedder det, og det er et hotel eller en club, hvor der også var en legeplads. Det var også muligt at få en lille sejltur på en sø, og da alle 20 børn kunne blive sejlet for 25 kroner valgte vi at sprænge budgettet og give den tur også. Legepladsen var naturligvis også populær, og den Jakob-drevne karrusel kunne fremkalde både pige- og drenge hvin når der kom fart nok på. Der var nogle som kom på tanke om, at der plejede at være aber, og efter lidt søgen fandt vi tre store bavianer. De fortrak fra scenen da der kom 20 ikke just lydløse 'aber' hen imod dem, men vi så dem da. Pludselig ko der også en masai, og han var lige så interessant som bavianerne havde været. Jeg sendte min fjernbetjening af sted og jeg fik et fint, kun lidt skævt billede af negerkongen. Vi havde lige en halv time tilbage, og mens børnene rendte rundt på legepladsen tog de voksne sig et powernap. Det var skønt at ligge der i solen og bare flade ud. Jeg blev vækket af et par barnehænder som lige skulle mærke efter om håret på mine arme stadig føltes mærkeligt.

Billede 12: Sejltur på søen ved Bantu

Da vi kom tilbage til Lipela fik vi lige lidt at spise. Børnene var blevet meget trætte af at være på tur. De faldt i søvn ved bordene, på gulvet og en enkelt inde i kaminen. Vi forstod godt et vink og gik tilbage til BlueLine så børnene kunne komme i seng. Vi var for resten også trætte, så det passede os udmærket.

Lørdag 3/7 var den sidste dag på Lipela. Vi havde aftalt, at børnene skulle se de sidste billeder, jeg havde taget i løbet af dagene, så de skulle komme til BlueLine om morgenen. Det var igen meget spændende at se sig selv på skærmen, men da vi var færdige var vi lige nødt til at vise videoen med Peter igen, for den var alligevel det bedste. Vi skulle ikke nå noget særligt ud over rejse tilbage til Nairobi, så vi gik med ned på Lipela. Resten af formiddagen gik med boldspil og leg med børnene. Frances og Grace kom på besøg. Det var rart for mig både at møde Frances samt at gense Grace. Frances havde taget sin datter med, og der gik ikke lang tid før hun var inddraget i pigernes leg i en hinkerude. Jeg snakkede med Francis om alt muligt. Han fortalte at det ville koste ca. 2500 kroner at installere et solcelle anlæg til elektricitet i en størrelse som ville være passende til Lipela. Han fortalte dog også, at der var flere og flere som havde betalt depositum til elværket, så han regnede med at der snart ville være mange nok til at elnettet ville blive bygget ned til Lipela. Så det var gode nyheder. Han fortalte også, at der var penge nok på budgettet til fire børn mere, to drenge og to piger. De sociale myndigheder havde endnu ikke besluttet eller givet besked om hvem det skulle være, men Francis forventede de nye børn ville komme i august eller september. Så var vi nødt til at kigge på om der var plads til sengene på sovesalene, og det kunne godt lade sig gøre. Så kommer vi op på at have 19 + Marcys datter, i alt 20 børn. Så er der ikke langt igen før der er fuldt hus.
Der blev serveret en fin frokost for os. Til forskel fra de andre dage havde vi nu selskab af Francis og Grace. Sabina, Marcy, Rosemary og Sarah spiste igen for sig selv i køkkenet. Mærkelig indstilling, men det måtte de selv om. Vi ville ikke blande os i dagligdagen, og det var tilsyneladende sådan proceduren var.

Billede 13: En hel bunke....

Efter frokost var det tid til at tage af sted. Vi ville gerne nå til Nairobi før det blev mørkt, og det nåede vi sådan nogenlunde. Det viste sig at vi havde været meget heldige, for der havde været store demonstrationer fordi et politisk møde var blevet forbudt. Der havde været heftige gadekampe og vi kunne se temmelig alvorlige ødelæggelser dagen efter. Men det er en anden historie. Alt i alt havde vi fem fantastisk dejlige dage på Lipela med mange gode oplevelser, både for os og for børnene og personalet. Jeg glæder mig allerede til jeg skal dertil igen.

Både mens vi var på Lipela og efterfølgende har jeg fordøjet indtrykkene og oplevelserne. Det umiddelbare indtryk er, at alle børnene har det godt og er glade. De trives, både rent fysisk og med hinanden. Der er ikke nogen, som er udenfor. Hvis en står lidt for sig selv er der straks en af de andre, typisk ældre og større, som tager fat i den lille og hiver ham eller hende med i legen, sangen, dansen eller hvad der nu foregår.
Omsorgen har også bredt sig til de voksne. Sidste år var en af mine bekymringer at børnene var overladt til sig selv. De fik mad, tøj, blev vasket og alt det nødvendige, men den egentlige omsorg var noget mangelfuld. Efter at have set det hele igen har det indtryk ændret sig meget. Især Sabina og Marcy var mange gange med til at lege, hygge, læse lektier og bare være sammen med børnene og det glædede mig meget. Det kan aldrig blive så tæt som moderlig omsorg når de er 20 børn, men det er blevet væsentligt bedre end sidste år.
Ingen roser uden torne. Der er en enkelt ting jeg vil trække frem. Sidste år fik vi at vide, at det var en stor fordel med Lipelabørn i klasserne, for de havde bøger som hele klassen fik glæde af. I år var beskeden, at der ikke var nok bøger i skolen bibliotek til at dække behovet i klasserne. Der var ikke engang en bog pr. 5 elever, i nogle fag ikke mere end tre bøger i en hel klasse. Det stod i skærende kontrast til de ting, vi fik at vide sidste år. Det kan være, der lige skal følges op på skolebøgerne, for det er en af de ting, jeg mener der må og skal være penge til.

Når man køre lange stræk i matatu er der god tid til at tænke og filosofere. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvordan de andre børn i skolen og folk omkring oplever et besøg fra Danmark. Lipelabørnene får gaver, tøj, kommer på udflugter og en hel masse mere. Jeg kan ikke forestille mig, at misundelse er en rent dansk opfindelse, og jeg tror vi skal være forsigtige med ikke at miste den stærke opbakning der er og forhåbentligt vil blive ved med at være i lokalsamfundet omkring Lipela. En løsning som kommer alle til gode kunne være, at Lipelabørnene alle sammen får nye bøger i alle fag hvert år. De gamle bøger kunne så blive doneret til skolebiblioteket og komme de andre børn til gode. Der er ingen fare for at der kommer for mange bøger, for der er stort slid på bøgerne og efter få år er de slidt fuldstændigt op. Det kunne så være en måde, hvor andre i lokalområdet får glæde af Lipela og derved sætter endnu større pris på vores tilstedeværelse og besøg. En anden mulighed kunne være frokost i skolen. Sidste år fik alle børnene i skolen serveret frokost. Det var en græsrods organisation som stod for det, men nu er de flyttet til en anden skole. Jeg ser det som en mulighed at gå ind og sponsorere frokosten til hele skolen, igen for at flere folk får glæde af Lipela. Jeg er udmærket klar over, at begge dele koster penge, især det sidste forslag. Jeg var/er af den overbevisning, at der altid har været penge til skolebøger i vores budget, så det skulle ikke være umuligt at donere skolebøger hvert år. I anden forbindelse var jeg ude og købe skolebøger, og 12 skolebøger til børn i ca. samme alder som Lipelabørnene kostede ca. 250 kroner, så det er en relativt beskeden udgift. Jeg fik ikke spurgt om, hvor meget madprojektet havde kostet, men det er til at finde ud af. Som sagt: Min grundlæggende bekymring går på om den velvilje der eksisterer omkring Lipela kan risikere at forsvinde, hvis der konsekvent bliver gjort forskel på vores børn og 'de andre'.

t Africa